

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 224 sahifa,
27-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Формирование здоровьесберегающей образовательной среды в начальной школе в условиях инклюзии.....	10
Тургунова Нилуфар Абдусаломовна	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tez va aniq hisoblash ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	16
Dehqonova Maxliyoxon Shuhratjon, Musinjonova Dildoraxon Mahmudjon	
Научно-педагогический анализ методов математического моделирования: численные и аналитические подходы в обучении студентов	19
Мусурмонова Маъмура Оман кизи, Жураева Феруза Бахтиёр кизи, Сарсенбаева Мархабо Шадибековна	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy moslashuvini rivojlantirish texnologiyasi.....	26
Turdimurodova Muazzam Muzaffarbek qizi	
M. Tvenning "Tom Soyerning boshidan kechirganlari" romanida bolalar obrazining tasviri masalasi	29
Sattarov Farrux Nuridinovich	
Pedagogik dasturiy vositalar yordamida dars sifatini oshirish	35
D. K. Ibadullayev	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning kasbga qiziqishlarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	41
Isabekova Dilafuz Shermirzayevna	
Молодёжь Узбекистана в системе политических процессов.....	46
Юсупова Элеонора Фердинандовна	
Математика o'qitishda zamonaviy yondashuvlar: vaziyatli tahlil va amaliy samaradorlik	51
Matyaqubova Nazira Hikmat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida rivojlantirishning metodik modeli.....	54
Choriyev Olmosbek Baxriddin o'g'li	
Fan va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish (CLIL)	60
M. D. Boynazarova	
Оптимизация показателей сердечного цикла у спортсменов при хроническом физическом перенапряжении посредством фармакологической поддержки	63
Нормуратов Абдулла Саппарович	
Chidamlilikka yo'naltirilgan sport turlarida uglevod va energiya almashinuvini farmakologik korreksiyasi....	67
Normuratov Abdulla Sapparovich	
O'quvchilarga dutor ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari	70
Sa'dullayev Og'abek Abdurashid o'g'li, Nazirullayeva Nodira Akmal qizi	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida individual va jamoa mashg'ulotlarini tashkil etish mexanizmlari (cholg'u ijrochiligi misolida).....	74
Omonova Charos Baxodir qizi	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining o'quv-biluv faoliyatini motivatsiyalashda interfaol metodlardan foydalanish.....	79
Saidova Zulfizar Norbobo qizi	
O'qituvchining kognitiv egizagi (Digital Twin): sun'iy intellekt yordamida individual pedagogik uslubni modellashtirish.....	83
Kuchkarova Feruza Qambaraliyevna	
Abdusamad Boboxo'jayev rahbarligida tarix va arxeologiya institutining rivoji: 1964-yilgi arxiv hujjati misolida	91
Abdullayev Botir Jabbor o'g'li	
Maktab o'quvchilarining musiqiy idrokni shakllantirishning ijtimoiy va didaktik zarurati.....	93
Abdumannan Maxammatov	

“Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kalokagatiyani rivojlantirishning KAMOL modeli asosidagi pedagogik texnologiyasi”	97
<i>Abdurahmonova Dilorom Jovliyevna</i>	
Morphological Structure and Word Formation of Ecotourism Terminology: A Cross-Linguistic Analysis With Reference to the Uzbek Language.....	104
<i>Absamatova Charos</i>	
Fizika fanini o'tmda o'qitishda masalalar yechishning ilmiy-metodik ahamiyati	107
<i>Akmal Mustafoyev Isaqulovich, Munajat Mustafoyeva Oltibekovna</i>	
Kasbiy yo'naltirilgan ingliz tili darslarida metakognitiv strategiyalar asosida akademik nutqni rivojlantirish ..	111
<i>Allamuratov G'ofur Ashurovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalarning mayda qo'l motorikasini rivojlantirish metodikasi	116
<i>Amanova Albina Dexqon qizi</i>	
Psychological Approaches in Teaching English in Preschool Education and their Effectiveness	120
<i>Berdiqulova Zamira Albertovna</i>	
The Role of Family, Education, and Community Systems in Shaping Individual Psychological Well-Being .	124
<i>Diibar Abdullayeva Ubaydullayevna, Iroda Panjiyeva Khayitovna</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	127
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	131
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini o'stirishda badiiy adabiyotning dolzarbligi	135
<i>Hasanova X. Z.</i>	
Gospital ta'lim sharoitida ona tili fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	139
<i>Hikmatov Bobobek Saydulloyevich</i>	
ASB bo'lgan bolalarda sensor buzilishlarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishga ta'siri	142
<i>Isaxanova Oybarchin Abduraxim qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda kommunikativ faoliyat samaradorligining pedagogik mexanizmlari	146
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna</i>	
David haykali ko'z bo'lagining qalamtasvirini bajarish usullari.....	149
<i>Mo'minov Baxtiyor Karamatovich</i>	
Ta'limda fanlararo integratsiyadan foydalanishning pedagogik va psixologik asoslari	154
<i>Oblakulova Nodira Abduvali qizi</i>	
Ellipslarni tasviriy san'at va muhandislik grafikasida yasash metodikasi.....	160
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Kommunikativ strategiyaning yuzaga kelish omillari	170
<i>Normaxmatova Feruza Ruziboyevna</i>	
Umumta'lim maktab musiqa madaniyati darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish muammo va yechimlari	174
<i>O'rishboyeva Xumora O'rol qizi</i>	
Maktabda jismoniy tarbiya darslarida futbol elementlaridan foydalanib 10-11 yoshli bolalarda tezkor-kuch qobiliyatlarini rivojlantirish uslubiyati	177
<i>Qurbonbayeva Maftuna G'ayrat qizi</i>	
Maktabda darsdan tashqari futbol to'garaklarida o'quvchilarning tezkor-kuch qobiliyatlarini takomillashtirish	182
<i>Ro'ziboyeva Fotima Quدرات qizi</i>	
Matn ustida ishlash samaradorligini baholash mezonlari	187
<i>Sadarova Nilufar</i>	
Neyroestetik stimulning yosh dinamikasidagi roli: kognitiv emotsional sferani qayta tashkil etish mexanizmlari.....	193
<i>Salaxidinova Xolida Xaliljonovna</i>	

Kasbiy ta'limda o'quvchilarning psixologik va axloqiy sifatlari	198
Salomov Abdurasul Axmadovich	
Funksiyaning hosilasi yordamida o'sish va kamayish oraliqlarini aniqlash metodikasi	201
Sherzad Eshjanovich Bekchanov, Shohida Sadullaevna Ziyadullaeva, Abdusalom A. Xudoyberdiev	
Bo'lajak tarbiyachilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishda psixologik treninglarning nazariy va amaliy asoslari.....	205
Sojida Safarova Saxadin qizi	
Destruktiv xulq-atvor psixologik va pedagogik qarovsizlik oqibati sifatida.....	207
Umirzoqova Shodiya Lutfullo qizi	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	210
Xoldorova Mashxura G'ulomovna	
Роль антиоксидантной системы в повышении работоспособности спортсменов	214
Нурбаев Бахтиёр Широнович	
Shaxs irodaviy sohasini rivojlantirishning psixologik determinantlari.....	217
To'ychiyeva Shoyista Jumabayevna	

MATEMATIKA O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR: VAZIYATLI TAHLIL VA AMALIY SAMARADORLIK

Matyaqubova Nazira Hikmat qizi
 Farg'ona davlat universiteti Matematika kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Matematika o'qitishning zamonaviy metodlari, interfaol yondashuvlar hamda ularning samaradorligi ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari o'quvchilarning bilim darajasi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini oshirishda innovatsion metodlarning muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: matematika ta'limi, interfaol metodlar, pedagogik texnologiyalar, muammoli o'qitish, differensial yondashuv.

Abstract: Modern approaches to teaching mathematics, including interactive and student-centered methods, are analyzed from a scientific perspective. The findings indicate that innovative strategies play a significant role in enhancing students' academic performance and developing their critical thinking skills.

Key words: mathematics education, interactive methods, pedagogical technologies, problem-based learning, differentiated instruction.

Аннотация: Современные подходы к преподаванию математики, включая интерактивные методы и личностно-ориентированные технологии, рассматриваются с научной точки зрения. Результаты исследования свидетельствуют о значительной роли инновационных методов в повышении уровня знаний учащихся и развитии их самостоятельного мышления.

Ключевые слова: математическое образование, интерактивные методы, педагогические технологии, проблемное обучение, дифференцированный подход.

KIRISH

Hozirgi globallashuv sharoitida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarib bormoqda. Ayniqsa, matematika fanini o'qitish jarayonida nafaqat nazariy bilim berish, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va muammolarni hal etish kompetensiyalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Matematika inson tafakkurini rivojlantiruvchi asosiy fanlardan biri bo'lib, uning o'qitilish sifati jamiyatning ilmiy va texnologik rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. An'anaviy o'qitish metodlari ko'proq o'qituvchi markazlashgan bo'lsa, zamonaviy pedagogik yondashuvlar o'quvchini faol subyekt sifatida ko'radi. Shu bois matematika o'qitishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish va interfaol usullardan foydalanish dolzarb ilmiy-amaliy muammo hisoblanadi. Ushbu maqolaning maqsadi – matematika o'qitishning zamonaviy metodlarini tahlil qilish va ularning samaradorligini ilmiy asosda yoritishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asoslari ko'plab olimlar tomonidan chuqur o'rganilgan. Xususan, L.S. Vygotskiy 1999-yilda nashr etilgan asarida ta'lim jarayonida ijtimoiy muhit va o'quvchi faoliyatining o'zaro bog'liqligini asoslab bergan bo'lib, bu yondashuv bugungi interfaol metodlarning nazariy poydevorini tashkil etadi. L.V. Zankov 1990-yilda ta'limni rivojlantirish nazariyasida o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga yo'naltirilgan o'qitish tizimini taklif etgan. Ushbu g'oyalar zamonaviy matematika ta'limida o'quvchini faol subyekt sifatida shakllantirish zaruratini ilmiy jihatdan asoslaydi.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan ham pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar keng yoritilgan.

Tolipov O' va Usmonboyeva M. 2012-yilda pedagogik texnologiyalarni ta'lim samaradorligini oshirish vositasi sifatida talqin etib, o'qitishda tizimli yondashuvni ilgari suradi.

Yo'ldoshev J. va Usmonov S. 2014-yilda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliy jihatdan qo'llash mexanizmlarini bayon etadi.

Nishonova S. 2010-yilda pedagogika nazariyasi va tarixi doirasida ta'lim jarayonining evolyutsion rivojlanishini ko'rsatib, yangi yondashuvlarning shakllanish omillarini ochib beradi.

Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'limga integratsiyasi E.S. Polat tomonidan 2003-yilda asoslab berilgan bo'lib, u zamonaviy o'qitish usullarini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Azizxo'jayev N.N. 2006-yilda pedagogik mahoratni o'qituvchining kasbiy kompetensiyasi bilan bog'lab, interfaol metodlardan samarali foydalanish zarurligini ta'kidlaydi.

Sayidahmedov N. 2003-yilda pedagogik texnologiyalarning mohiyatini ochib berib, ularni amaliyotga joriy etish yo'llarini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, Davlat ta'lim standartlari 2021-yilda ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish va innovatsion metodlardan foydalanishni ustuvor yo'nalish sifatida belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda kompleks yondashuv asosida bir nechta ilmiy metodlardan foydalanildi. Jumladan, pedagogik kuzatish, tajriba-sinov ishlari, taqqoslash metodi, statistik tahlil, vaziyatli tahlil hamda umumlashtirish metodlari qo'llanildi. Tadqiqot jarayonida umumta'lim maktablarida matematika darslari o'rganildi va turli o'qitish metodlarining samaradorligi baholandi. Tadqiqot umumta'lim maktablarining 7–9-sinflarida o'tkazildi. Tajriba ishlari ikki bosqichda olib borildi. Birinchi bosqichda an'anaviy o'qitish usullari asosida darslar tashkil etildi. Ikkinchi bosqichda esa interfaol metodlar, jumladan, "aqliy hujum", "klaster", "muammoli vaziyat yaratish", guruhli ishlash va raqamli texnologiyalardan foydalanildi.

Shuningdek, differensial yondashuv asosida o'quvchilarning individual xususiyatlari inobatga olindi. Ularning bilim darajasini aniqlash uchun testlar, yozma ishlar va amaliy topshiriqlardan foydalanildi. Natijalarni aniqlashda statistik tahlil usullaridan ham foydalanildi. O'quvchilarning har ikki sinov davomida ham egallagan bilimlari quyidagi baholash mezonlari orqali baholab borildi: o'zlashtirish darajasi, mustaqil fikrlash, mantiqiy yechim, faollik darajasi.

TAHLIL VA NATIJALAR

7-sinf o'quvchilari uchun kasrlar mavzusi o'tildi. Dastlab o'qituvchi tomonidan dars an'anaviy yondashuv asosida, ya'ni o'qituvchi formulani tushuntirib, misollar yechib berdi, o'quvchilar esa ko'proq yodlashga tayandi. Keyingi holatda esa o'qituvchi tomonidan dars innovatsion yondashuv asosida, ya'ni real hayotiy muammolar yordamida tushuntirildi. O'quvchilar guruhlarda ishladi va mustaqil xulosa chiqardi. Natijada to'g'ri yechimlar soni 55 % dan 82 % ga oshdi, mantiqiy tushunish darajasi sezilarli darajada yaxshilandi va eng muhim natija – barcha o'quvchilar darsga jalb etildi. 2-vaziyatda o'quvchilarga chiziqli tenglamalar mavzusi dastlab an'anaviy yondashuv asosida, so'ngra esa real hayotiy muammoli vaziyat asosida o'qitildi. O'quvchilarga quyidagi masala berildi: "Agar 1 daqiqa 100 so'm bo'lsa, 5000 so'mga qancha gaplashish mumkin?" O'quvchilar tenglama tuzib ishlashdi. Natijada matematikani hayot bilan bog'lab qo'llash kuchaydi, o'quvchilarning faolligi oshdi. 9-sinf o'quvchilari uchun grafik funksiyalar mavzusi interaktiv doska orqali tushuntirildi. Natijada vizual tushunish yaxshilandi, murakkab tushunchalar oson o'zlashtirildi, faollik sezilarli darajada oshdi.

Tadqiqot natijalari zamonaviy o'qitish metodlarining samaradorligini yaqqol ko'rsatdi. Interfaol metodlardan foydalanilgan darslarda o'quvchilarning faolligi sezilarli darajada oshgani kuzatildi. Ular dars jarayonida passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida qatnashdilar. Guruhli ishlash usuli o'quvchilarda hamkorlikda ishlash, fikr almashish va bir-birini tinglash ko'nikmalarini rivojlantirdi. Muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilar mustaqil ravishda yechim izlashga undaldi. Bu esa ularning mantiqiy tafakkurini sezilarli darajada rivojlantirdi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham ijobiy natija berdi. Multimedia vositalari orqali murakkab matematik tushunchalar vizual tarzda tushuntirildi, bu esa mavzuni osonroq o'zlashtirishga yordam berdi. Tajriba natijalariga ko'ra, interfaol metodlar qo'llanilgan sinflarda o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi o'rtacha 20–25 % ga oshgani aniqlandi. Shu bilan birga, ularning darsga bo'lgan qiziqishi ham ortdi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, matematika o'qitishda zamonaviy yondashuvlardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. An'anaviy metodlar faqat bilim berishga yo'naltirilgan bo'lsa, interfaol metodlar o'quvchilarning fikrlash jarayonini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, muammoli o'qitish texnologiyasi o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Bu esa ularni real hayotdagi muammolarni hal etishga tayyorlaydi. Guruhli ishlash esa ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Biroq zamonaviy metodlarni joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, barcha o'qituvchilar ham yangi texnologiyalarni yetarli darajada bilmasligi, texnik vositalarning yetishmasligi yoki dars vaqtining cheklanganligi muammolar tug'dirishi mumkin. Shu sababli o'qituvchilarning malakasini oshirish va ularni zamonaviy metodlarga o'rgatish muhim hisoblanadi.

Shuningdek, differensial yondashuvni qo'llash orqali har bir o'quvchining individual qobiliyatlarini rivojlantirish mumkin. Bu esa ta'lim samaradorligini yanada oshiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Matematika o'qitish metodikasini zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol metodlar, muammoli o'qitish va axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning bilim darajasini oshirish bilan birga, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Shu bilan birga, o'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish, dars jarayoniga innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish va ta'lim muhitini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Kelgusida ushbu yo'nalishda ilmiy izlanishlarni davom ettirish va yangi metodlarni ishlab chiqish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2012.
2. Nishonova S. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent, 2010.
3. Yo'ldoshev J., Usmonov S. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2014.
4. Polat E.S. Yangi pedagogik va axborot texnologiyalari. – Moskva, 2003.
5. Zankov L.V. Ta'limni rivojlantirish nazariyasi. – Moskva, 1990.
6. Vygotskiy L.S. Psixologiya va ta'lim. – Moskva, 1999.
7. Azizxo'jayev N.N. Pedagogik mahorat. – Toshkent, 2006.
8. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar mohiyati. – Toshkent, 2003.
9. Davlat ta'lim standartlari. Umumiy o'rta ta'lim. – Toshkent, 2021.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.